

TAINA LATVALA

Torinon enkeli

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

© Taina Latvala ja Kustannusosakeyhtiö Otava 2021

Tekijä kiittää Alfred Kordelinin säätiötä, Jenny ja Antti Wihurin rahastoa, Otavan Kirjasäätiötä sekä Taiteen edistämiskeskusta saamastaan tuesta.

Romaanin eri osioiden otsikot on poimittu Luukkaan jouluevankeliumista (Luuk. 2:1-20), kirjasta Uusi Testamentti ja Psalmit. Uuden testamentin suomennoksen on ottanut käytäntöön yleinen Kirkolliskokous, joka pidettiin vuonna 1938. Psalmien suomennos on puolestaan vuodelta 1933. Myös romaanissa julkaistut muut Raamatun lauseet ovat peräisin samasta kirjasta.

Sivun 133 sitaatti on lainaus kappaleesta ”Mä päivänsäteen näin kerran pienen”. Suom. san. K Sara (1952).

Sivulla 190 oleva sitaatti on lainaus Pikku G:n (feat. Ilta) kappaleesta ”Mitä sulle jää” (2019). San. Ilta Fuchs, Jurek, Sonny Kylä-Liuhala ja H. Vähäkainu.

Sivun 243 sitaatti on ”Katinka”-nimisestä kappaleesta, joka on alun perin venäläinen kansansävelmä ja johon on tehnyt suomenkieliset sanat Liisa Tenkku (1972).

Sivujen 263 ja 289 sitaatit ovat peräisin Antoine de Saint-Exupéryn teoksesta *Pikku prinssi*. Suom. Irma Packalén. WSOY, 1951.

ISBN 978-951-1-39359-7

OTAVA
KIRJAPAINO

Keuruu 2021

”To have a child is like being a city with a mountain in the middle. Everyone sees the mountain. Everyone in the city is proud of the mountain. The city is built around it.”

- Sheila Heti: *Motherhood* (2018)

”Duke had this daughter, Lala, they named her, she was 4. it was his first child and he had always been careful not to have children, fearing that they would murder him somehow, but now he was insane and she delighted him, she knew everything that Duke was thinking, there was that line that ran from her to him, from him to her.”

- Charles Bukowski: *A .45 to Pay the Rent: Tales of Ordinary Madness* (1983)

Minusta tuli äiti 24. joulukuuta vuonna 2019. Tuo Modottamaton hetki koitti vähän ennen keskiyötä Torinon kaupungissa, kadulla nimeltä Via Montana.

En tuntenut minkäänlaista kipua. Minun ei tarvinnut huutaa eikä kirkua, ei itkeä, ponnistaa, raivota eikä paskan-
taa sairaalan sänkyyn. Kukaan ei työntänyt pyllyyni perä-
ruisketta eikä pistänyt selkääni epiduraalipiikkiä. Minun ei
tarvinnut punnertaa kontallani valkoisessa synnytyssalissa
eikä lillua lämpimässä kylpyvedessä jalat harallaan.

Kukaan ei tarttunut käteeni hikisellä kämmenellään.
Yksikään ihminen ei rukoillut minun puolestani kaikuvilla
käytävillä.

En huumaantunut ilokaasusta, eikä minulle tarjottu
sektion mahdollisuutta. Kirurgi ei viiltänyt vatsaani auki
eikä jutellut mukavia suojakankaan takaa. Anestesia lääkäri
ei tuijottanut minua totisin, smaragdinvihrein silmin.

Käsivarsilleni ei ojennettu vauvaa, jolla olisi ollut
minun huuleni ja minun kulmakarvani, minun korvan-
nipukkani ja rakastamani miehen nenä. En saanut pidellä
sylissäni limaista veristä olentoa, jonka suu hamuaisi rin-

taani heti kun me näkisimme toisemme ensimmäisen kerran.

En ollut kantanut häntä kohdussani yhdeksää kuukautta. En ollut kantanut häntä sisälläni yhtäkään minuuttia.

Hän ei ilmaantunut elämääni niin sanotusti *tavanomaista reittiä*. En milloinkaan levittänyt jalkojani hänen vuokseen, en saanut räjähdysmäistä orgasmia joka olisi räiskynyt silmissäni punaisena nautintona, en huokaillut onnesta painavan miehen alla. (Kaikki miehet ovat painavia silloinkin kun he ovat hoikkia.)

Oli yö, kävelin yksin kadulla.

Kaikkialla vallitsi täydellinen hiljaisuus.

Ja tapahtui niinä päivinä

”(–) Oletteko koskaan kävelleet läpi Piazza Castellon aukion noin seitsemältä illalla, kun laskeva aurinko värjää kaupungin hennon vaaleanpunaiseksi, ja kerrostalon katot hehkuvat kuin kultaharkot? Kun päivä on vähitellen päättymäisillään, ihmiset palaavat koteihinsa ja putiikit sulkeutuvat – mutta itse Torino, kaupunki, jonka vuoksi olette tehneet niin pitkän matkan, alkaa vasta elää.

Ette unohda sitä näkyä koskaan.”

– Lorenzo Moravia: ”Alkusanat” teoksessa *Hyvän ja pahan voiman kaupunki* (*La città contesa tra il bene e il male*). Toim. Lorenzo Moravia, Maria Greco ja Salvador de Luca. Suom. Anna-Liisa Mäki-Bolzonaro. Gummerus, 2018.

Kun ensimmäiset räntäsateet huuhtelivat Helsingin, tunsin, että minun olisi pakko päästä muihin maise-miin. Koko marraskuun kuljin liian ohuessa toppatakissa, seisoin raitiovaunupysäkillä kylmät kyyneleet poskillani ja toivoin, että joku pelastaisi minut.

Että jotakin tapahtuisi.

Lokakuun alussa olin eronnut miehestäni. Yhtäkkiä minulla ei ollut iltaisin mitään tekemistä. Ei ketään, kenen hiuksia pöllyttää ja pohkeita hieroa, ei ketään, kenelle kertoa mitä hauskaa joku tatuoitu baarimikko oli minulle sanonut – tai mitä ei ollut sanottu, miten hiljaa baarimikko kaatoi kuppiini kuumaa vettä, kuin olisin ollut näkymätön, vanha nainen. Toisinaan kävin ystäväni kanssa teellä, ja kun marraskuu itki synkkiä murheitaan, me joimme kahviloissa alkoholitonta glögiä ja pureskelimme vetisiä rusinoita. Yhdellä ystävälläni (jota voisi kutsua vaikkapa Mikaelaksi) oli aina mukanaan vauva ja valtavat rattaat, jotka piti kantaa kahvilan ovesta sisään, viiden portaan yli. Kahvilan nurkassa istuvat vanhat sedät vain toljottivat meitä, joivat olutta ja haisivat pahalta. Joku heistä selaili Iltalehteä silmälasit

nenällään ja luki otsikoita ääneen, jotenkin oudon hitaasti, kuin jokainen sana olisi ollut imeskeltävä Mynthon-pastilli: ”NIKO RANTA-AHO VAATII OIKEUTTA TAVATA SOFIA BELORFIA, KÄYTTI KIIHTYNEEN PUHEENVUORON: ’TÄMÄ ON KOHTUUTONTA!’” Tartuin vaunun koppaan, jännitin vatsalihaksiani ja rukoilin, ettei alaselkäni luiskahtaisi fasettilukkoon. Onneksi kaikki sujui hyvin. Suurimman osan ajasta vauva nukkui äitinsä sylissä tietämättä mitään tämän maailman kauheuksista. Välillä se maiskutti suutaan unissaan kuin olisi imenyt tissiä, ja kerran se pieraisi kuuluvasti. Miehet kääntyivät katsomaan meitä ja nauroivat hyväntahtoisina, isällistä ymmärtäväisyyttä hehkuen. Luultavasti suurimmalla osalla heistäkin oli lapsia, vaikkakin jo aikuisia, ehkä jopa alkoholisoituneita tai maanisdepressiivisiä, kenties joku oli jo poltettu tuhkaksi Hietaniemen krematoriossa.

Söin vihreää punssirullaa ja ihastelin vauvaa ääneen, miten suloisenpyöreät posket sillä oli ja miten se tarttui Mikaelan käteen pienillä nahkeilla sormillaan. Minun olisi tehnyt mieli kysyä, saisinko pitää vauvaa hetken sylissä, mutta pelkäsin, että Mikaela torjuisi ehdotukseni, että hän epäilisi minun kantavan jotakin bakteeria tai saastaista virusta – vaikka kukaan tässä maailmassa ei pessyt käsiään niin huolellisesti kuin minä. Niinpä katselin vauvaa vain kaukaa, pöydän toiselta puolen, seurailin miten se tuijotti lampua suurilla silmillään. Tarkemmin katsottuna lapsi ei muistuttanut ketään, paitsi kaikkia muita vastasyntyneitä; se ei näyttänyt Mikaelalta eikä liioin isältään, vaikka molemmilla oli vahvat, kauniit piirteet. Silti lapsi oli heidän, siitä ei ollut epäilystäkään. Parin minuutin kuluttua vauva alkoi

hamuta äitinsä rintaa kuin sen henki olisi riippunut lämpimästä maitotilkasta – ja varmasti riippuikin. Mikaela vilkaisi ympärilleen ja availi paitansa nappeja, samalla kun minä tuijotin tiiviisti teekuppiani. Pelkäsin, että näkisin kohta kuluneen, violetin nännin, joka jäisi läikkymään silmiini kuin auringon jälkikuva pimeässä huoneessa. Pian Mikaela asettikin ison valkoisen rievun rintojensa suojaksi ja rakensi siitä hauraan katoksen, jonka alla hän ja vauva saivat rauhassa jokeltaa toisilleen.

Katselin heitä kuin hyttysverkon läpi.

Yhtenä sunnuntaina, kun olin vielä yhdessä mieheni Samin kanssa, ostin Akateemisesta kirjakaupasta romaanin nimeltä *Motherhood*. Siihen aikaan mietin erityisen paljon, halusinko äidiksi vai en, ja vaikka ajattelin asiaa joka päivä, en löytänyt vastausta.

Mikaela suositteli kirjaa minulle vaikka ei ollut sitä itse lukenut. Hänen ei tarvinnut, hän oli noihin aikoihin jo synnyttänyt esikoisensa.

Romaanin kanteen on piirretty punaisia kuvioita valkoisella taustalla. En tiedä tarkalleen, mitä rengasmaiset kuviot symbolisoivat, tiedän vain, että punainen on rakkauden, synnin ja veren väri.

Teoksen on kirjoittanut kanadalainen Sheila Heti. Hän on opiskellut näytelmien kirjoittamista Montrealissa sekä taidehistoriaa ja filosofiaa Toronton yliopistossa. Kirjan kertojana on Hetin oloinen, neljäkymmentä lähestyvä kirjailija, joka pohtii, pitäisikö hänen vielä hankkia lapsi. Epävarmuus jäytää häntä, hän tuntee olonsa usein itkuseksi, fantasioi miehensä Milesin laukeavan hänen sisäänsä, näkee unta kolmi- tai nelivuotiaasta pojastaan (jota ei ole ole-

massa), käy gynekologilla asennuttamassa kierukan, tuntee sisällään ikään kuin jonkin vieraan esineen ja poistattaa sen kymmenen päivän kuluttua. Mutta hän ei tiedä, haluaako hän lapsia vai ei. Luultavasti ei.

Tuntuu, että sana ”ei” häilyy kaikkien rivien väleissä, silloinkin kun hän miettii äitiyden hyviä puolia.

Kirjan kertojalla on tapana heittää kolme kolikkoa kuusi kertaa ja kysyä suuria kysymyksiä elämästä. ”*What’s the opposite of despair? Joy?*” ”*Should I have a child with Miles?*” ”*Should I get pregnant this year?*” ”*Will I love the child more than anything?*” En ole varma, kenen puoleen kertoja mietteissään kääntyy. Universumin? Jumalan? Koh-talon? Teoksessa käytetyn metodin innoittajana on toiminut *I Ching* -kirjan ennustusmenetelmä, joka on yli kolme tuhatta vuotta vanha ja peräisin Kiinasta. Heti kirjoittaa, että niin kuninkaalliset kuin tavalliset ihmiset ovat kautta aikojen turvautuneet siihen. Kungfutse oli yksi kirjan tärkeimmistä tulkitsijoista.

On jotenkin lohdullista tietää, että ihmisillä on ollut henkilökohtaisia ongelmia jo 500-luvulla ennen Kristusta.

Hetin teoksessa kysymykset liittyvät usein kirjoittamiseen, naiseuteen ja lapsen hankkimiseen. Ennen eroa minä aloin kysyä samankaltaisista aiheista Uudelta testamentilta. Yhtäkkiä kannoin pientä punaista kirjasta kaikkialle käsilaukussani, esitin kysymyksen hiljaa mielessäni vaikkapa Stockmannin vessassa ja avasin kirjan umpimähkään josta-kin sattumanvaraisesta kohdasta.

Sopisinko minä äidiksi?

Selviäisinkö synnytyksestä hengissä?

Repeäisikö alapääni ikuisiksi ajoiksi?

Auttaisiko lantionpohjajumppa?

Olisinko onnellisempi, jos minulla olisi vauva?

Kirjoitin kysymykset ja vastaukset muistiin päiväkirjaani, samoin kuin kirjasin ylös sitaatteja Sheila Hetin teoksesta. *”Whether I want kids is a secret I keep from myself – it is the greatest secret I keep from myself.”* En osaa sanoa, onko kirja auttanut minua, mutta ainakin olen löytänyt maapallolta edes yhden ihmisen, joka pohtii samanlaisia kysymyksiä kuin minä; olkoonkin, että kyseinen nainen asuu Kanadassa enkä ole koskaan tavannut häntä.

Kirjan alussa kertoja sanoo, että kirjallisuuden maailmassa nelikymppinen noviisi on vielä nuori, mutta kaikessa muussa auttamattoman vanha. Hänestä tuntuu, että hän on vasta raivaamassa tietään rannalle, kun kaikki veneet jo lipuvat kaukana. Ja hän, kohta 37-vuotias nainen, vasta etsii venettä.

Minusta tuntui täsmälleen samalta.

Minusta tuntuu samalta.

Eronneet ihmiset vihaavat joulua. Minusta tuli yksi heistä, yhtä äkkiä kuin syksy oli muuttunut talveksi.

Mietin, mitä ihmettä tekisin aattona. Voisinko mennä veljeni ja hänen perheensä luokse? Ehkä äitikin voisi tulla sinne? Kun myöhemmin vihjasin asiasta Matiakselle, hän ilmoitti, että hän ja Ellen halusivat viettää joulua ”oman perheen kesken”.

Yritin kuulostaa iloiselta mutta itkin kaksi tuntia puhelun jälkeen.

Se, mitä Matias ja hänen vaimonsa tarkoittivat *perheellä*, ei vastannut lainkaan minun mielikuvaani. Minun ajatuksissani perhe oli sellainen kuin muumilaaksossa, taivaansininen koti keskellä vehreää niittyä, ovet aina avoinna kaikille, myös heikoille ja yksinäisille, etenkin heille, siellä olisivat Muumimamma ja Muumipappa juomassa iltapäiväkahveja toisiaan vastapäätä, ja pieni valkoinen Muumipeikko kirjoittamassa Nuuskamuikkuselle kaipaavaa kirjettä. Kaikki olisivat tervetulleita muumilaaksoon, kuka tahansa kelpaisi mukaan huviretkelle, ketään ei käännyttäisi pois.

Alun perin olin suunnitellut, että menisin äidin luo jouluksi. Muuttuisin jälleen pieneksi tytöksi, laittaisin tonttu-

lakin päähän ja jakaisin lahjat. Miksi ei? Istuisimme äidin kanssa kanelintuoksuissa olohuoneessa ja avaisimme paketteja. Olimme kerran aiemminkin tehneet niin, ja kaikki oli sujunut hyvin. Kuitenkin tuossa illassa oli ollut jotakin surullista. Tuntui kuin koko talo olisi kaivannut niitä, jotka olivat jo kuolleet, tai niitä, jotka pysyttelivät poissa. Aamulla söimme riisipuuroa hiljaisessa keittiössä, ja illalla kuuden maissa veimme kynttilät isäni ja isovanhempieni haudalle. Muistimme myös sellaisia vainajia, joita en ollut nähnyt kuin valokuvista. Äidin isoisä ja isoäiti, ”isu”, olivat syntyneet vuosina 1899 ja 1901. Ilman heitä minuaakaan ei olisi, ja silti tiesin heistä melko vähän. Tiesin, että isu oli syntynyt Amerikassa ja että isoisä oli työskennellyt muurarina. Olin kuullut, että isoisä oli taistellut kansalaisodassa valkoisten puolella ja että isu oli jäänyt orvoksi kahdeksanvuotiaana. Tiesin myös, että isoisä oli kerran nauranut isun tekohampaille kesken ruokailun, ja siitä lähtien isu oli syönyt ateriansa aina eri pöydässä. Ymmärsin häntä hyvin, minä olin samanlainen. Jos joku loukkasi minua, en unohtanut sitä koskaan, ja vaikka hymyilin, salaa vihasin.

Äiti kulki edelläni pitkin hautausmaan kalseita polkuja, hän olisi löytänyt läheistensä haudat vaikka silmät sidotuina. Lumi natisi kenkien alla, ilta hyrиси valkoisena ja kylmänä, pakkaslukemat hipoivat kahtakymmentä astetta. Jokaisella henkäyksellä suustani pöllähti höyryävää sinistä ilmaa. Pisimpään viivyimme isän haudalla. Äiti sytytti tulitikun ja herätti eloon valkoisen kynttilän. Lämmin liekki valaisi isäni nimen, tutun kullatun allekirjoituksen. (Siihen aikaan kun isä kuoli, oli muotia laittaa hautakiveen ”vai-

najan omakätinen allekirjoitus”.) Varpaani olivat jäätympisteessä ja toivoin, että palaisimme pian autoon – mutta en kehdannut hoputtaa äitiä. Hän kumartui keräämään kylmettyneet ruusut pois ja asetteli kynttilää miljooniin eri asentoihin. Äiti oli tarkka siitä, että hauta näytti hoidetulta eikä kukaan pääsisi sanomaan siitä pahaa sanaa. Hän laski ruusujen viereen pienen valkoisen posliinienkelin, astui pari askelta taaksepäin ja katseli sitä pää kallellaan.

Lopuksi hän pyyhki lumet hautakiven päältä, hellästi kuin olkapäiltä, ja sanoi kaihoisalla, melankolisella äänellä: ”No niin, hyvää joulua ny sullekin.”

Joulukuun alussa päätin, että en lähtisi pyhiksi Pohjanmaalle. Jotakin täytyisi tapahtua, ajattelin, jonkinlainen *liikahdus*, ja tiesin, että sen pitäisi tapahtua jossakin muualla kuin Suomessa.

Kirjoitin Googleen sanat ”writers residence Italy” ja aloin surffata. Olin opiskellut italiaa kansalaisopistossa jo parisen vuotta, istunut rauhallisessa luokkahuoneessa jalat ristissä ja keskustellut parini kanssa päivärutiineistani, ammatistani, siviilisäädystäni, jopa iästäni. *Ho 36 anni*. Tuntui nololta tunnustaa, että olin niin hirvittävän vanha ja käytin silti paljettipipoa sisätiloissa. *Ancora non ho dei figli. Minulla ei vielä ole lapsia.* ”Vielä.”

Olisiko koskaan?

Kukaan ei uskaltanut kysyä sitä.

Löysin netistä monia kirjailija- ja taiteilijaresidenssejä, mutta Torino kiehtoi minua eniten. Luin kaupungista pari kiinnostavaa matkakajuttua ja selailin valokuvia Googlessa. Joku arkkitehti (älkää kysykö kuka) on sanonut, että Torino on rakennettu maailman kauneimpaan paikkaan. Kaupunkia kehystävät lumiset Alpit kuin sveitsiläi-

sessä postikortissa, ja Piazza Castellon keskellä rehvaslee kullanhoidon, kuninkaallinen palatsi. Sain selville, että residenssi sijaitsee noin 25 minuutin kävelymatkan päässä tuosta säkenöivästä arkkitehtonisesta linnasta. Se oli mielestäni hyvä merkki.

Tuolloin en vielä tiennyt, että Torinossa uskottiin valitsevan maagisia, outoja voimia. Vasta myöhemmin luin jostakin nettiautikkelista, että Torinon kerrottiin kuuluvan eräänlaiseen ”valkoisen magian” alueeseen Lyonin ja Prahan kanssa, kun taas Lontoon ja San Franciscon kanssa se muodosti ”mustan magian” kolmion. Jopa *helvetin porttien* huhuttiin sijaitsevan Torinossa Piazza Statuton aukiolla, piilossa jonkinlaisen tarkastuskaivon alla.

Residenssi itsessään vaikutti kuitenkin juuri sopivalta minulle. Säätiön nettisivuilla sanottiin, että Via Montana oli rauhallinen katu ja soveltui siksi mainiosti taiteelliseen, luovaan työskentelyyn.

En lähettänyt säätiöön varsinaista hakemusta. Kirjoitin lyhyen sähköpostin sihteeriille, jonka nimi oli Lorenzo Moravia. (Tietenkään se ei ole hänen oikea nimensä, mutta mies hän oli, ja italialainen.) Mustavalkoisessa LinkedIn-profiilikuvassaan hän näytti pikemminkin Versacen mallilta kuin residenssi-isännältä. Hänen huulensa olivat hivenen raollaan ja hän vaikutti siltä kuin voisi nuolaista kameran linssiä hetkenä minä hyvänsä.

Kysyin Lorenzolta, sattuisiko residenssi olemaan vapaana joulukuussa. Sanoin, että aikomukseni olisi kirjoittaa näytelmää nimeltä ”Meren rannalla tytär”. Oikeasti minulla ei ollut aavistustakaan, mistä tarina kertoi, kuka

näytelmän päähenkilö oli ja mitä tarinassa olisi edes tarkoitus tapahtua. Keksin näytelmän nimen sillä samalla hetkellä, jona luonnostelin Lorenzolle sähköpostia.

Hän kiitti yhteydenotostani ja kirjoitti – hivenen kömpelöllä englannilla – että olin viestittänyt hänelle juuri oikeaan aikaan: asunto olisi tyhjillään joului- ja tammi-kuun. Joku irlantilainen kirjailija oli joutunut perumaan matkansa.

Viestinsä lopussa Lorenzo kertoi, että residenssissä oli vierailut eri alojen taiteilijoita ja tutkijoita kirjailijoista jazzmuusikoihin, elokuvakäsikirjoittajista teologeihin. Samassa sähköpostissa hän lähetti luettelon residenssissä oleskelleista henkilöistä. En tunnistanut listalta kuin kaksi nimeä. Se riitti. Lorenzo pyysi huomioimaan, että jokaisen residenssivieraan täytyi toimittaa säätiölle vähintään kolmen liuskan selvitys residenssissä tekemästään taiteellisesta (tai muusta) työstä. Toki säätiö ottaisi mielellään vastaan kaikenlaista näytemateriaalia ”teoksista, jotka taiteilija/tieteentekijä oli residenssissä saanut aikaan”. (Minua huvitti, että Lorenzo käytti tässä kohdassa monikkomuotoa.)

Mietin, jättäisinkö koko homman sikseen. Enhän voinut olla varma, kirjoittaisinko näytelmätekstiä koskaan valmiiksi. Aloittaisinko sitä edes? Rangaistaisiinko minua jollakin tavalla, mikäli en toteuttaisi Lorenzon ja säätiön virkamiesten toiveita? Viime aikoina olin kärsinyt melko voimakkaasta ahdistuksesta, enkä uskonut sen helpottavan lähiaikoina. Olin huolissani kaikesta mikä liikkui. Tarkkailin vanhuksia, jotka käpsyttelivät Sibeliuksenpuistossa eksyneen näköisinä, ja pieniä lapsia, jotka harhailivat kau-

pungilla kaukana vanhemmistaan. Myös asemilla nuokkuvat narkomaanit ja juopot raastoivat sydäntäni, ja toisinaan varmistin (viisi kertaa), ettei romanikerjäinen vain ollut jäänyt kadun kulmaan. Entä jos vointini vain pahenisi Torinossa?

Toisaalta kuukauden asumisesta veloitettaisiin ainoastaan 650 euroa. Se tuntui pieneltä hinnalta siihen nähden, että saisin nukkua kokonaiset neljä viikkoa samassa sängyssä, jossa Karl Ove Knausgård oli kenties makoillut (alasti?) ja suunnitellut tulevaa teostaan.

Toki minua mietitytti myös se, millaisia muita ihmisiä residenssissä oli aiemmin majoittunut. Ainakin kolme kirjailijaa oli työstänyt Torinossa teosta ylikuunnellisista ilmiöistä. Yksi heistä, ruotsalainen nainen, oli julkaissut 684-sivuisen ”tietokirjan” enkeleistä ja niiden havaitsemisesta. Nyt hän oli kuollut. Hän oli menehtynyt 45-vuotiaana aivoverenvuotoon tai aivoinfarktiin, vain kaksi viikkoa Torinosta paluunsa jälkeen.

Kolmas (vai neljäs?) huolestuttava asia oli se, että asunnossa ei toiminut netti. Lorenzo sanoi, että asia pyrittäisiin korjaamaan ”mahdollisimman pian” – mutta hänen muotoilunsa ei vakuuttanut minua. Yritin olla häiriintymättä tästä pienestä epäkohdasta. Ehkä minä en kuolisi netin puutteeseen. Kenties minulle tekisi vain hyvää irtaantua hetkeksi Facebookista, Instagramista, Twitteristä ja LinkedInistä ja keskittyä kirjoittamiseen. Ja ainahan pääsisin verkkoon jossakin nettikahvilassa. Kai sellaisia vielä oli?

Lähdin ulos sateeseen ja soitin Kaislalle. Olin tuntenut hänet päiväkodista asti, ja hänkin tuns minut, ei niin

kuin joku tuntee omat taskunsa vaan pikemminkin *taskunpohjansa*, hän tiesi ne tahmeat muruset joita minun sisälteni oli kerääntynyt, limaiset pastillit ja likaantuneet purkat, joita en osannut heittää pois. Kävelin pitkin märkiä katuja ja tuijotin ojassa makaavaa mustaa möykkyä, joka äkkiseltään näytti ruumiilta. Tarkemmin katsottuna se oli suuri kivi. Kaisla kannusti minua lähtemään, minulle tekisi hyvää matkustaa Italiaan, minun pitäisi ehdottomasti tehdä se. Hän oli jo niin kauan katsellut, miten jumissa tunsin olevani omassa elämässäni.

Olin otettu, että hän kuitenkin kutsui sitä elämäksi.

4.12.2019 (noin klo 22.10, kotona keittiön pöydän ääressä)

Pitäisikö minun ostaa lentoliput Torinoon jo tänään?

”Sitten hän myös sanoo vasemmalla puolellaan oleville:
’Menkää pois minun tyköäni, te kirotut, siihen iankaikkiseen tuleen, joka on valmistettu perkeleelle ja hänen enkeleillensä (– –).”

– Matt. 25:41

Suuttuuko äiti, jos en mene jouluksi kotiin?

”Ja tempelin esirippu repesi kahtia ylhäältä alas asti.”

– Mark. 15:38

Tapahtuuko minulle matkalla jotakin romanttista?

”Ja katso, siellä oli mies, nimeltä Sakkeus; ja hän oli publikaanien päämies ja oli rikas.”

– Luuk. 19:2

Ikävöinkö Samia koko matkan ajan?

”Mutta oppikaa viikunapuusta vertaus: Kun sen oksa jo on tuore ja lehdet puhkeavat, niin te tiedätte, että kesä on lähellä.”

– Mark. 13:28